

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Навчально – науковий інститут економіки
Фінансово-економічний факультет
Кафедра обліку і аудиту
ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

кваліфікаційної роботи ступеню бакалавра
(бакалавра, магістра)

студента Толкачовой Наталії Анатоліївни
(ПІБ)

академічної групи 071-18зск-1
(шифр)

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою «Облік і аудит»
(офіційна назва)

на тему: «Облік і аудит основних засобів (на прикладі ПрАТ
«ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ»)»

(назва за наказом ректора)

	Прізвище, ініціали	Оцінка	Підпис
Керівник роботи	Усатенко О.В.		
Рецензент			
Нормоконтроль	Усатенко О.В.		

Дніпро
2021

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри

обліку та аудитуПашкевич М.С.

(підпис)

(прізвище, ініціали)

«__» _____ року

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу

ступеню роботи ступеню **бакалавра**

(бакалавра, магістра)

Студенту Толкачевой Н.А. академічної групи 071-18зск-1

(прізвище та ініціали)

(шифр)

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

(код і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою «Облік і аудит»

(офіційна назва)

на тему:

«Облік і аудит основних засобів (на прикладі ПрАТ«ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ»»

затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від _____

№ _____

Розділ	Зміст	Термін
1	ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ» В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ	20.04.21 – 05.05.21
2	ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	06.05.21- 22.05.21
3	АУДИТ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	23.05.21- 06.06.21

Завдання видано

(підпис керівника)

Усатенко О.В.

(прізвище, ініціали)

Дата видачі 20.04.2021 р.Дата подання до екзаменаційної комісії 05.06.2021 р.

Прийнято до виконання

(підпис)

Толкачева Н.А.

(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка: 58 с., 14 рис., 21 табл., 1 додаток, 47 джерел.

ОСНОВНІ ЗАСОБИ, НЕОБОРОТНІ АКТИВИ, ПЕРВІСНА ВАРТІСТЬ,
СПРАВЕДЛИВА ВАРТІСТЬ, ЗНОС ОНОВНИХ ЗАСОБІВ, ОБЛІК, АУДИТ

Предмет дослідження - питання організації та методики обліку і аудиту операцій з основними засобами

Об'єкт розроблення – господарські операції з основними засобами ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ».

Мета роботи – удосконалення обліку і аудиту основних засобів, надання повної та неупередженої інформації про облік і аудит основних засобів.

Визначені основи побудови обліку і аудиту операцій з основними засобами підприємства. Продемонстровано організацію документального оформлення основних засобів у містах зберігання. Наведено методику організації обліку надходження та вибуття основних засобів. Визначені основні засоби, як об'єкт аудиту. Наведено загальну методику проведення аудиту операцій з необоротними активами. Розроблено модель ефективності використання основних засобів.

Практична значимість кваліфікаційної роботи полягає в тому, що отримані висновки спрямовані на удосконалення системи обліку і аудиту основних засобів відповідно до сучасних умов господарювання. Надані пропозиції з удосконалення обліку і аудиту основних засобів можуть знайти своє практичне застосування у ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ».

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ» В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ	8
1.1 Сутність основних засобів	8
1.2 Види НМА (необоротних матеріальних активів)	12
1.3 Характеристика діяльності підприємства ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ»	16
1.4 Фінансовий аналіз діяльності підприємства	19
Висновки до розділу 1	22
РОЗДІЛ 2 ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	24
2.1 Облік надходження основних засобів	22
2.2 Придбання основних засобів за грошові кошти	29
2.3 Самостійне виготовлення основних засобів	30
2.4 Облік вибуття основних засобів	31
Висновки до розділу 2	37
РОЗДІЛ 3 АУДИТ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	39
3.1 Джерела та мета аудиту основних засобів	39
3.2 Нормативне забезпечення аудиту основних засобів	42
3.3 Аудит облікової політики підприємства ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ» стосовно основних засобів	44
Висновки до розділу 3	48
ВИСНОВКИ	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	53
ДОДАТКИ	84

ВСТУП

Для здійснення будь-якого виробничого процесу, крім самої праці як доцільної діяльності людей, необхідні предмети праці, тобто матеріально-технічні ресурси та засоби праці. Сукупність засобів праці, якими розпоряджається підприємство, складає його основні засоби. Основні засоби виступають визначальною складовою усієї виробничо-господарської діяльності підприємства.

Економічна сутність основних засобів або основного капіталу в тому, що вони беруть участь в декількох виробничих циклах, зберігають свою натурально-речовинну форму до кінця експлуатації і переносять свою вартість на готовий продукт частинами, в міру зносу у вигляді амортизації.

Перехід до ринкової системи господарювання неможливий без вирішення питання підвищення ефективності використання основних фондів і виробничих потужностей. Від вирішення цієї проблеми залежить місце підприємства в економіці, його фінансовий стан, конкурентоздатність на ринку. Технічний рівень, якість, надійність, довговічність продукції залежать від якісного стану техніки й ефективного її використання, що визначає ефективність виробництва. Це обумовлює актуальність теми даної роботи. Питання вдосконалення обліку основних засобів розглядалось багатьма відомими вченими та практиками в галузі бухгалтерського обліку. Особливо слід виділити роботи таких провідних економістів, як Немченко В.В. [1], Швець В.Г. [2], Усач Б. Ф.[3], Білуха М.Т.[4], Бутинець Т.А.[5] та інших. Незважаючи на активні дослідження даного питання, кожне підприємство має свої особливості і потребує конкретних заходів щодо вдосконалення обліку основних засобів.

Метою дипломної роботи є удосконалення обліку і аудиту основних засобів, надання повної та неупередженої інформації про облік і аудит основних засобів.

Цільова спрямованість дослідження обумовила постановку і вирішення таких завдань:

- визначити економічну сутність основних засобів;
- зробити класифікацію необоротних матеріальних активів;
- надати загальну характеристику та визначити стратегію діяльності підприємства;
- зробити фінансовий аналіз діяльності підприємства за 2019 – 2020 рр.;
- представити методику обліку надходження та вибуття основних засобів;
- представити методику обліку придбання основних засобів за грошові кошти, самостійного виготовлення;
- провести аудит операцій з основними засобами на підприємства;
- зробити аналіз ефективності використання основних засобів на підприємстві.

Предметом дослідження є питання організації та методики обліку і аудиту операцій з основними засобами.

Об'єктом дослідження є господарські операції з основними засобами ПрАТ «ДНПРОПОЛІМЕРМАШ».

Для досягнення поставленої мети, вирішення завдань використано методи:

- теоретичного аналізу та синтезу, абстрагування та конкретизації, узагальнення, порівняння, моделювання – для вивчення досвіду організації обліку і контролю у основних засобів на підприємстві;
- бухгалтерське спостереження – для збирання первинної інформації про факти господарського життя та її реєстрація в документах;
- прогнозування та моделі регресійного аналізу – для планування взаємозв'язку показників діяльності базового підприємства.

Практична значимість кваліфікаційної роботи полягає в тому, що отримані висновки спрямовані на удосконалення системи обліку і аудиту основних засобів відповідно до сучасних умов господарювання. Надані

пропозиції з удосконалення обліку і аудиту основних засобів можуть знайти своє практичне застосування у ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ».

РОЗДІЛ 1
ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПрАТ
«ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ» В СУЧАСНИХ УМОВАХ
ГОСПОДАРЮВАННЯ

1.1 Сутність основних засобів

Основні засоби є важливою умовою і фактором забезпечення ефективної діяльності підприємств. В бухгалтерському обліку основні засоби виділено в окремий об'єкт.

Відповідно до Міжнародного стандарту фінансової звітності 16 [15] основними засобами вважаються активи, які відповідають таким критеріям:

- матеріальність - наявність фізичної форми;
- сфера дії - утримуються підприємством для використання у процесі виробництва або для постачання товарів чи послуг, для здачі в оренду іншим особам або для адміністративних цілей;
- тривалість очікуваного строку використання - мають використовуватись більше від одного облікового періоду.

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [17] дає таке тлумачення даної категорії:

- основні засоби - це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання в процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких становить більше одного року (або операційного циклу, якщо він триваліший за рік).

Об'єкт основних засобів - це закінчений пристрій з усіма пристосуваннями і приладдям для нього або окремий конструктивно відокремлений предмет, призначений для виконання певних самостійних функцій, чи відокремлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів однакового або різного призначень, що мають для обслуговування загальні

приспосовування, приладдя, керування та єдиний фундамент, внаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, комплекс - певну роботу тільки у складі комплексу, а не самостійно.

Якщо один об'єкт основних засобів складається із частин, які мають різний строк корисного використання (експлуатації), то кожна з цих частин може визнаватися в бухгалтерському обліку як окремий об'єкт основних засобів.

Об'єкт основних засобів визнається активом, якщо існує ймовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди від його використання та вартість його може бути достовірно визначена.

Строк корисного використання (експлуатації) - очікуваний період часу, протягом якого основні засоби будуть використовуватися установою або з їх використанням будуть виконуватися основні функції та завдання бюджетних установ.

Строк корисної (очікуваної) експлуатації основних засобів установи встановлюється міністерством за відомчою підпорядкованістю або (якщо такі нормативні документи відсутні) установою самостійно в момент придбання активу. У межах одного головного розпорядника бюджетних коштів на однотипні основні засоби встановлюється єдиний строк їх корисної експлуатації.

Для більш ефективного обліку основних засобів слід обґрунтовано їх класифікувати за найважливішими економічними і технічними ознаками.

Основні засоби в Україні можна згрупувати за їх функціональним призначенням, за галузевою ознакою, за використанням, за ознакою належності, за натурально-матеріальним складом [17].

За функціональним призначенням розрізняють:

- виробничі - основні засоби, що безпосередньо беруть участь у виробничому процесі або сприяють його здійсненню (будови, споруди, силові машини та обладнання, робочі машини та обладнання тощо), що діють у сфері матеріального виробництва;

- невиробничі основні засоби, що не беруть безпосередньої або побічної участі у процесі виробництва й призначені в основному для обслуговування комунальних і культурно-побутових потреб трудящих (будови, споруди, обладнання, машини, апарати тощо), які використовуються у невиробничій сфері.

За галузевою ознакою основні засоби поділяються на:

- промислові;
- будівельні;
- сільськогосподарські;
- транспортні;
- зв'язку тощо.

За використанням основні засоби поділяються на:

- діючі (всі основні засоби, що використовуються у господарстві);
- недіючі (ті, що не використовуються у даний період часу у зв'язку з тимчасовою консервацією підприємств або окремих цехів);
- запасні (різне устаткування, що знаходиться в резерві й призначене для зміни об'єктів основних засобів, що вибули або ремонтуються).

Істотне значення в обліку основних засобів має розподіл їх за ознакою належності на власні й орендовані.

Власні засоби можуть складатися із Статутного капіталу, додаткового капіталу з відповідних джерел на розширення роботи підприємства, власних прибутків, цільового фінансування і цільових надходжень.

Залежно від характеру, стану основних засобів, часу оцінки розрізняють такі види їх вартості [18]:

- первісна вартість;
- переоцінена вартість;
- залишкова вартість;
- справедлива вартість;
- вартість, яка амортизується;
- ліквідаційна вартість.

Первісна вартість - історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів.

Переоцінена вартість - вартість необоротних активів після їх переоцінки.

Залишкова вартість - різниця між первісною (переоціненою) вартістю та сумою зносу основних засобів.

Справедлива вартість - ринкова вартість, визначена шляхом експертної оцінки, яку, як правило, визначають професійні оцінювачі.

Вартість, яка амортизується - первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості.

Ліквідаційна вартість - сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією).

У таблиці 1.1 наведемо поняття та класифікацію основних засобів та інших необоротних активів:

Таблиця 1.1

Поняття та класифікація основних засобів та інших необоротних матеріальних активів

<i>Поняття та класифікація основних засобів та інших необоротних матеріальних активів</i>			
<i>Поняття</i>		<i>Класифікація</i>	
<i>Основні засоби</i>	<i>Інші необоротні матеріальні активи</i>	<i>Основні засоби</i>	<i>Інші необоротні матеріальні активи</i>

Продовж.табл.1.1

1	2	3	4
Матеріальні активи, що утримуються з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, надання в аренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально – культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)	Матеріальні активи, призначені для використання протягом періоду більше одного року (або операційного циклу, якщо він більше одного року) і які не входять до складу основних засобів. Строк корисного використання встановлюється підприємством самостійно і зазначається у Наказі про облікову політику.	<ul style="list-style-type: none"> - інвестиційна нерухомість, - земельні ділянки, - капітальні витрати на поліпшення земель, - будинки та споруди, - машини та обладнання, - транспортні засоби, - інструменти, - прилади та інвентар, - тварини, - багаторічні насадження, - інші основні засоби. 	<ul style="list-style-type: none"> - бібліотечні фонди, - малоцінні необоротні матеріальні активи, - тимчасові (нетитульні) споруди, - природні ресурси, - інвентарна тара, - предмети прокату, - інші необоротні матеріальні активи.

1.2 Види НМА (необоротних матеріальних активів)

Порядок обліку та руху основних засобів, інших необоротних матеріальних активів і незавершених капітальних інвестицій у необоротні матеріальні активи викладений у П(С)БО 7.

До основних засобів на ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ» належать матеріальні активи, які:

а) утримуються на підприємстві з метою їх використання у процесі виробництва, поставки товарів, надання послуг, здачі в оренду, здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій;

б) мають термін корисного використання більше одного року або одного операційного циклу, якщо він більше року.

Операційний цикл - це проміжок часу між придбанням запасів для провадження діяльності та отриманням коштів від реалізації виготовленої з них продукції або товарів і послуг (п. 4 НП(С)БО 1) [19].

Необоротні матеріальні активи поділяються на три класи (Рис. 1.1).

Рис 1.1 Класи необоротних матеріальних активів

До малоцінних необоротних матеріальних активів на ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ» належать спеціальні інструменти та

пристосування, інструменти та пристосування загального користування; вимірювальні прилади; змінне обладнання, що використовується для заміни зношених частин; виробничий інвентар - робочі столи, стелажі, шафи, стільці тощо, які мають незначну вартість і термін служби яких більше одного року.

Основні засоби в бухгалтерському обліку підприємства класифікуються за 9 групами.

Підприємство може розширювати вказану класифікацію, розділяючи в групах (підгрупах) основні засоби на власні, орендовані, такі, що перебувають в експлуатації, оренді, ремонті, на модернізації, реконструкції, добудуванні, частковій ліквідації тощо (п. 7 Методичних рекомендацій № 561) [20].

Група основних засобів - це сукупність об'єктів, однотипних за технічними характеристиками, призначенням та умовами використання.

Об'єкт основних засобів - це:

— завершений пристрій, що має всі пристосування та приладдя до нього;

— конструктивно відокремлений предмет, призначений для виконання певних самостійних функцій;

— відокремлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів одного або різного призначення, що має загальні пристосування для обслуговування, управління та єдиний фундамент, унаслідок чого кожний предмет може виконувати свою функцію, а комплекс - певну роботу тільки у складі комплексу, а не самостійно;

— інший актив, що відповідає визначенню основних засобів, або частина такого активу, контрольована підприємством.

Іншими словами, якщо підприємство придбало які-небудь ресурси (у цьому випадку - об'єкти основних засобів), вартість яких визначена, і сподівається, використовуючи ці ресурси у своїй діяльності, отримати прибуток, то такі ресурси відповідають поняттю активів і можуть відобразитися в балансі підприємства.

Об'єкти основних засобів, що не відповідають критеріям визнання активом, повинні бути списані з балансу.

Законом України від 16.01.2020 р. №466-ІХ «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» з 23 травня 2020 року змінено вартісний критерій визначення основних засобів з 6 тис. грн до 20 тис. гривень.

Згідно наказу про облікову політику ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ» при зарахуванні на підприємство основних засобів встановлено їх мінімальну вартість – 20000,00 грн.

На рис. 1.1 наведемо витяг з наказу про облікову політику ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ»:

Рис.1.1. Витяг з наказу про облікову політику ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ»

Якщо один об'єкт складається із частин, що мають різний термін експлуатації, то кожна із цих частин може визнаватися в бухгалтерському обліку як окремий об'єкт.

Об'єкт основних засобів визнається активом, тобто може бути включений до балансу підприємства, якщо:

- 1) вартість його може бути достовірно визначена;
- 2) існує вірогідність отримання підприємством економічних вигід від його використання.

1.3 Характеристика діяльності підприємства ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ»

ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ» акціонерами у кількості 1024 особи, з метою одержання прибутку, згідно чинного законодавства України, а саме Цивільного [6] та Господарського [7] кодексами України, законами України «Про власність» [8], «Про господарські товариства» [9].

Місцезнаходження підприємства:

49033, Дніпропетровська обл., місто Дніпро, Шевченківський район, ПРОСПЕКТ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО, будинок 147.

Галузь по КВЕД - 28.30 Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства.

Регістраційний номер підприємства – 00218615.

ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ» є юридичною особою, має самостійний баланс, рахунки у банківських установах, круглі та інші печатки зі своєю назвою, ідентифікаційним кодом та логотипом, кутовий штамп з власним найменуванням, бланки, власний фірмовий знак та знак для товарів та послуг, іншу атрибутику юридичної особи, може від свого імені укладати договори, набувати майнові та пов'язані з ними немайнові права, нести обов'язки, бути позивачем та відповідачем в суді, господарському суді, третейському суді.

ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ» було створено з метою надання прибутку шляхом надання послуг, здійснення виробництва, торгівельної та посередницької діяльності, виконання робіт, здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

Продукція, що випускає підприємство показана на рисунку 1.2:

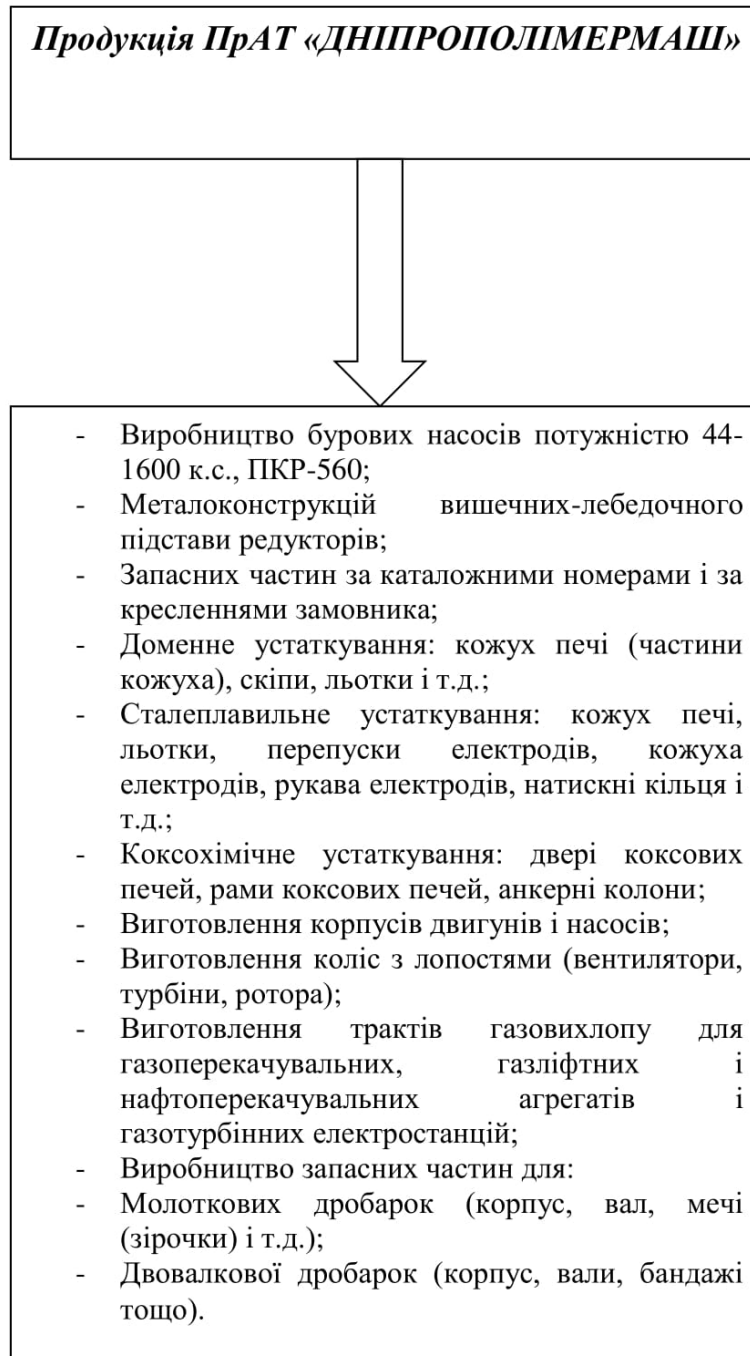

Рис. 1.2. Перелік видів продукції ПрАТ «ДНПРОПОЛІМЕРМАШ»

Підприємство має у своєму розпорядженні понад 70 тис. м² виробничих площ, оснащених усіма видами металообробного обладнання за технологічними меж, в тому числі унікальними копіювально-фрезерними і з числовим програмним управлінням верстатами для обробки малюнка

протектора в цільних металевих заготовках. Крім двох спеціалізованих цехів з виготовлення шинних прес-форм загальною площею близько 14 тис. м², на заводі є такі виробничі підрозділи:

- Цеху з виготовлення полімерного обладнання. У цих цехах розташовані металорізальні верстати, які можуть обробляти деталі до габаритів 2500x2000-8000 мм і вантажопідйомні крани, вантажопідйомністю до 50 тонн;

- Цех металоконструкцій, обладнання якого дозволяє проводити розкрій металу будь-якої товщини, газове різання по копірам складних деталей, гнуття листового прокату на вальцях та профілезгинальні машині, зварювання в середовищі вуглекислого газу і під шаром флюсу, зварювання алюмінію. Цех має можливість виготовляти зварні вироби вагою від декількох кілограмів до 50.

Статутний фонд підприємства створено для забезпечення його діяльності і може бути збільшено завдяки грошових коштів, матеріальних цінностей (будинки, споруди, обладнання), прав користування землею, водою та іншими природними ресурсами, а також будь – якими майновими та немайновими правами (в том числі на інтелектуальну власність). Розмір статутного капіталу – 10 180 122,75 грн і він розподілений між акціонерами товариства. У товаристві створюється Резервний фонд у розмірі 25% Статутного фонду. Розмір щомісячних відрахувань до нього не може бути менш як 5% суми чистого прибутку. Резервний фонд призначається на покриття непередбачених збитків.

Чистий прибуток, одержаний після сплати процентів по кредитах банків, сплати податків та інших платежів до бюджету залишається у повному розпорядженні товариства, яке визначає напрями його використання. Збитки, що виникли в процесі діяльності покриваються, в першу чергу, за рахунок Резервного фонду. В разі недостатності коштів Резервного фонду може бути прийняте рішення про направлення на покриття збитків коштів з інших фондів.

1.4 Фінансовий аналіз діяльності підприємства

Зробимо у таблиці 1.2 аналіз темпів зростання показників діяльності ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ» за 2019 – 2020 рр., використовуючи дані Балансів 2019 – 2020 рр. та Звітів про фінансові результати за 2019 – 2020 рр.

Таблиця 1.2

Темпи зростання показників за 2019 – 2020 рр. ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ»

Показник	Форма, код, рядка	Попередній період, тис. грн	Звітний період, тис. грн	Темпи зростання, % (гр.3:гр.2)·100
1. Валюта балансу	Ф 1 -м, код рядка 1300	439,3	590,5	134,42
2. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	Ф2 - м, код рядка 2000	2576,7	2603,9	101,06
3. Разом витрати	Ф2 - м, код рядка,120	2550	2506,7	106,55
4. Чистий прибуток	Ф2 - м, код рядка,150	2350	70,2	36,41

З таблиці бачимо, що темпи зростання показників, що покращує фінансове становище підприємства.

Горизонтальний аналіз полягає у співставленні фінансових даних підприємства за періоди 2019 – 2020 рр. у відносному та абсолютному вимірюваннях [12]. Зробимо горизонтальний аналіз діяльності ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ» у таблиці 1.3:

Горизонтальний аналіз ТОВ ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ»

Показник	Код рядка форма 1- м	Звітний період		Відхилення (+, -)	
		на початок періоду	на кінець періоду	абсолютне (гр.3-гр.2)	відносне, % (гр.3:гр.2)·100
АКТИВ					
I. Необоротні активи	1300	121,5	91,5	-30	75,31
в тому числі:					
основні засоби	1010	121,5	91,5	-30	75,31
II. Оборотні активи в тому числі:	1195	316,5	498,1	181,6	157,38
виробничі запаси	1100	116,5	172	55,5	147,64
дебіторська заборгованість	1130	160,1	138,1	-22	86,26
грошові кошти та їх еквіваленти	1165	2,7	136,9	134,2	5070,4
БАЛАНС	1300	439,3	590,5	151,2	134,42
ПАСИВ					
I. Власний капітал	1495	201,6	393,2	191,6	195,04
в тому числі:					
нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	190,9	382,5	324	-0,12

Продовж.табл.1.3

IV. Поточні зобов'язання в тому числі:	1695	237,7	197,3	-40,4	83,00
Кредиторська заборгованість	1610	106,2	60,5	-45,7	56,97
БАЛАНС	1900	439,3	590,5	151,2	134,42

Фінансове становище ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ» знаходиться у відмінному стані. Спостерігається збільшення необоротних активів, збільшення грошових коштів та зменшення нерозподіленого прибутку, але з збільшенням обсягів власного капіталу.

Висновки до розділу 1

Дослідження особливостей функціонування ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ» в сучасних умовах господарювання дозволило зробити наступні висновки:

1. Визначено, що згідно національних стандартів основні засоби - це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання в процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких становить більше одного року (або операційного циклу, якщо він триваліший за рік).

2. Згідно міжнародних стандартів основні засоби повинні відповідати наступним критеріям: відповідають таким критеріям:

- матеріальність - наявність фізичної форми;
- сфера дії - утримуються підприємством для використання у процесі виробництва або для постачання товарів чи послуг, для здачі в оренду іншим особам або для адміністративних цілей;
- тривалість очікуваного строку використання - мають використовуватись більше від одного облікового періоду.

3. Основні засоби в бухгалтерському обліку підприємства класифікуються за 9 групами. Підприємства може розширювати вказану класифікацію, розділяючи в групах (підгрупах) основні засоби на власні, орендовані, такі, що перебувають в експлуатації, оренді, ремонті, на модернізації, реконструкції, добудуванні, частковій ліквідації тощо.

4. Діяльність ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ» спрямовано на отримання прибутку шляхом надання послуг, здійснення виробництва, торгівельної та посередницької діяльності, виконання робіт, здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Основними видами діяльності підприємства є: виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства, виробництво двигунів і турбін, крім авіаційних,

автотранспортних і мотоциклетних двигунів, виробництво гідравлічного та пневматичного устаткування, виробництво підшипників, зубчастих передач, елементів механічних передач і приводів.

РОЗДІЛ 2

ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1 Облік надходження основних засобів

Шляхи надходження основних засобів на підприємство ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ»:

- придбання як нових, так і таких, що були в експлуатації, основних засобів за грошові кошти;
- самостійне виготовлення основних засобів;
- переведення до основних засобів з оборотних активів, товарів, готової продукції;
- отримання основних засобів безплатно від юридичної або фізичної особи;
- отримання основних засобів у результаті обміну на подібні або неподібні активи.

Шляхи надходження показані на Рис.2.1:

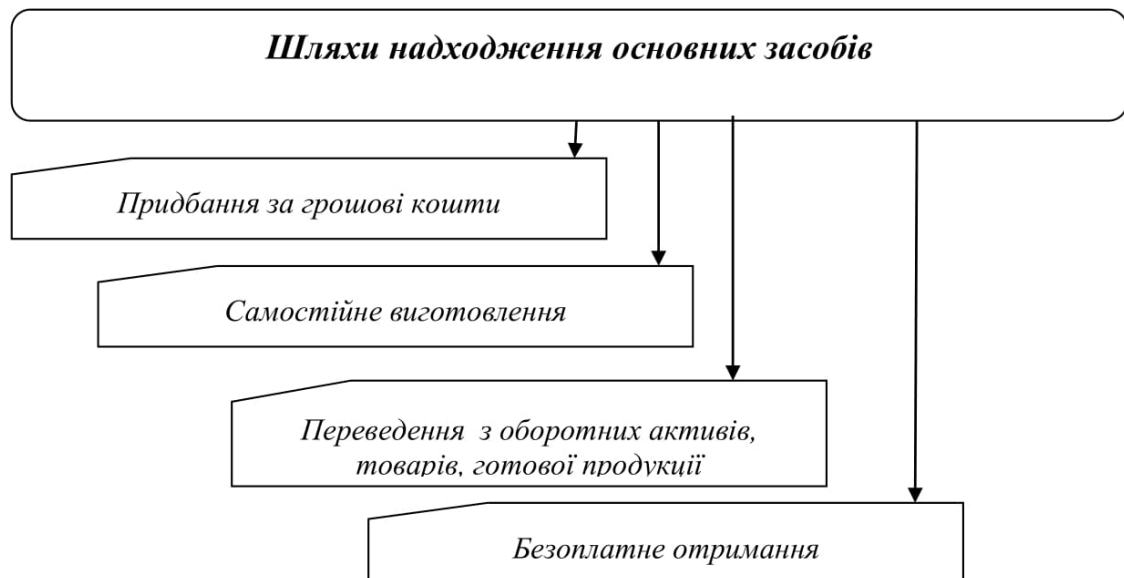

Рис. 2.1. Шляхи надходження основних засобів на підприємство

Активи — це ресурси, що контролюються підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигід у майбутньому [21].

Подібні активи — це об'єкти, що мають однакове функціональне призначення й однакову справедливу вартість (п. 4 П(С)БО 7). Наприклад, до подібних активів можуть належати легкові автомобілі різних марок, що мають приблизно рівну ринкову вартість.

Активи, що не відповідають критеріям подібних, належать до неподібних активів. Основні засоби зараховуються на баланс ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ» за первісною вартістю.

Одиницею обліку основних засобів є об'єкт [22].

Первісна вартість залежить від способу надходження основних засобів. Наведемо у таблиці 2.1 формування первісної вартості основних засобів:

Таблиця 2.1

**Формування первісної вартості основних засобів на ПрАТ
«ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ»**

Спосіб надходження основних засобів	Первісна вартість активів
1	2
Придбані за грошові кошти	Первісна вартість активів складається з таких витрат:
	— суми, що виплачується постачальникам активів і підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків);
	— реєстраційних зборів, державного мита, інших платежів, здійснюваних у зв'язку з придбанням прав на об'єкт;
	— суми ввізного мита;

	<p>— суми непрямих податків, пов'язаних з придбанням основних засобів (якщо вони не відшкодовуються підприємству);</p> <p>— витрат на страхування ризиків доставки основних засобів;</p> <p>— витрат на транспортування, установку, монтаж, наладку основних засобів;</p> <p>— інших витрат, безпосередньо пов'язаних з доведенням основних засобів до стану, у якому вони придатні для використання із запланованою метою</p>
Самостійно виготовлені активи	Первісна вартість активів включає:
	— вартість робіт, виконаних субпідрядником;
	— вартість обладнання, що підлягає монтажу;
	— прямі матеріальні витрати;
	— прямі витрати на оплату праці;
	— накладні витрати, безпосередньо пов'язані з будівництвом;
	— вартість ліцензії на будівництво;
	— оплату послуг архітекторів, юристів та ін.
Безоплатно отримані основні засоби	Первісна вартість активів дорівнює справедливій вартості на дату отримання з урахуванням витрат
	У міру нарахування амортизації на безплатно отримані активи визнається дохід у розмірі суми амортизації
Об'єкти, переведені з оборотних активів, товарів, готової продукції тощо	Первісна вартість активів - це собівартість оборотних активів, що визначається згідно з П(С)БО 9 «Запаси» та П(С)БО 16 «Витрати»

Об'єкт основних засобів отриманий в обмін на подібний об'єкт	Первісна вартість дорівнює:
	— залишковій вартості переданого об'єкта основних засобів; — справедливій вартості переданого об'єкта, якщо вона нижча від залишкової вартості (різниця включається до витрат звітного періоду). Якщо виникає необхідність у грошовій доплаті, то такі активи вважаються неподібними
Об'єкт основних засобів отриманий в обмін на неподібний об'єкт або інші активи	Первісна вартість активів дорівнює справедливій вартості переданого об'єкта плюс (мінус) сума грошових коштів, переданих (отриманих) під час обміну

Справедлива вартість — сума, за якою може бути здійснений обмін активу, або оплата зобов'язання в результаті операції між обізнаними, зацікавленими і незалежними сторонами [23].

З визначення можна зробити висновок, що справедлива вартість прирівнюється до ринкової, оцінної або договірної ціни.

Не включаються до первісної вартості витрати на сплату процентів за користування кредитом у разі придбання активів за рахунок позикового капіталу.

Первісна вартість об'єктів основних засобів, зобов'язання за якими визначені загальною сумою, знаходиться шляхом ділення цієї суми пропорційно справедливій вартості окремого об'єкта основних засобів.

Первісна вартість об'єктів, придбаних за рахунок бюджетних коштів, не включає суму непрямих податків, які зменшують цільові надходження (п. 12 Методичних рекомендацій № 561).

Для відображення основних засобів у бухгалтерському обліку Планом рахунків [24] передбачено два рахунки:

- 10 «Основні засоби»;
- 11 «Інші необоротні матеріальні активи».

Придбаваючи, споруджуючи або виготовляючи об'єкти основних фондів, підприємства здійснюють капітальні інвестиції.

Згідно з Планом рахунків та Інструкцією № 291 усі затрати, пов'язані з придбанням або створенням необоротних матеріальних активів, накопичуються на субрахунках рахунка 15 «Капітальні інвестиції»:

151 «Капітальне будівництво»;

152 «Придбання (виготовлення) основних засобів»;

153 «Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів».

Уведені в дію об'єкти зараховуються підприємством до складу основних засобів, а понесені витрати з кредиту рахунка 15 списуються в дебет рахунків 10 або 11.

Якщо будівництво об'єкта здійснювалося на принципах пайової участі, то кошти, які забудовник отримав від пайовика, відображаються таким чином:

Дебет рахунків грошових коштів, запасів - Кредит рахунка 48 «Цільове фінансування та цільові надходження».

При цьому ведеться аналітичний облік відомостей про пайовика та об'єкт будівництва.

Передача побудованого об'єкта пайовику оформляється Актом приймання-передачі та відповідними документами про право власності пайовика на об'єкт або його частину. У забудовника ця операція повинна відобразитися проведеннями:

Дебет рахунка 48 «Цільове фінансування та цільові надходження» - Кредит рахунка 15 «Капітальні інвестиції».

Зарахування на баланс власної частини побудованого об'єкта відображається таким чином:

Дебет рахунка 10 «Основні засоби» - Кредит рахунка 15 «Капітальні інвестиції».

Аналітичний облік капітальних інвестицій ведеться відповідно за видами основних засобів, інших необоротних активів, а також за окремими об'єктами капітальних вкладень (інвентарними об'єктами).

2. 2. Придбання основних засобів за грошові кошти

У разі придбання об'єктів основних засобів усі витрати, пов'язані з таким придбанням, накопичуються на рахунку 15 «Капітальні інвестиції» до приведення об'єкта до стану, придатного до використання [25].

Готовий до експлуатації об'єкт зараховується на баланс підприємства за вартістю, визначеною в кредиті рахунка 15, яка і буде для цього об'єкта первісною.

Продемонструємо на прикладі, як відображається в бухгалтерському обліку придбання основних засобів за грошові кошти.

ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ» придбало офісні меблі вартістю 14 400 грн. (у т. ч. ПДВ - 2 400 грн.). Вартість доставки меблів - 480 грн. (у т. ч. ПДВ - 80 грн.). Витрати на збирання та установку меблів - 360 грн. (у т. ч. ПДВ - 60 грн.).

Відобразимо операцію отримання меблів у проведеннях в таблиці 2.2:

Таблиця 2.2

Облік придбання меблів ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ»

№ п/п	Зміст операції	Дт	Кт	Сума, грн.
1.	Перерахований аванс постачальнику за меблі	371	311	14 400
2.	Відображена сума податкового кредиту з ПДВ	641	644	2 400
3.	Відображене надходження меблів від постачальника	152	631	12 000

Продовж.табл.2.1

4.	Відображена сума ПДВ	644	631	2 400
5.	Відображені взаєморозрахунки з постачальником	631	371	14 400
6.	Відображені витрати на транспортування та збирання меблів	152	631	700
7.	Відображена сума ПДВ	641	631	140
8.	Здійснена оплата за транспортування та збирання меблів	631	311	840
9.	Зараховані меблі до складу основних засобів	106	152	12 700

2.3 Самостійне виготовлення основних засобів

Первісна вартість основних засобів, створених власними силами, складається із суми витрат, безпосередньо пов'язаних з їх виготовленням. Ці витрати накопичуються в дебеті рахунка 15 «Капітальне будівництво».

По кредиту рахунка 15 відображається списання затрат у зв'язку з прийняттям об'єкта в експлуатацію. Підставою для списання цих витрат є Акт приймання-передачі, складений комісією, створеною за розпорядженням керівника підприємства.

Якщо первісна вартість виготовлених власними силами об'єктів перевищує їх справедливу вартість, то підприємство переоцінює ці об'єкти до їх справедливої вартості.

Продемонструємо на прикладі, як відображається в бухгалтерському обліку самостійне виготовлення основних засобів

ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ» споруджує будівлю ремонтного цеху власними силами. При цьому були здійснені такі витрати:

- придбане будівельне обладнання на суму 72 000 грн. (у т. ч. ПДВ - 12 000 грн.);
- використані власні запаси на суму 17 000 грн.;

– нарахована заробітна плата працівникам, які беруть участь у будівництві - 25 000 грн.;

– нараховані платежі на соціальне страхування в сумі 9 000 грн.;

– нарахована амортизація машин і механізмів, що беруть участь у будівництві, на суму 12 000 грн.

Відобразимо будівництво об'єкта бухгалтерськими проведеннями у таблиці 2.3:

Таблиця 2.3

Облік будівництва на ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ»

№ п/п	Зміст операції	Дт	Кт	Сума, грн.
1.	Придбане будівельне обладнання	151	631	60 000
2.	Відображений податковий кредит з ПДВ	641	631	12 000
3.	Здійснена оплата постачальнику	631	311	72 000
4.	Використані власні запаси на будівництво	151	201	17 000
5.	Нарахована заробітна плата працівникам	151	66	25 000
6.	Відображені нарахування на заробітну плату есв	151	65	9 000
7.	Нарахована амортизація машин і механізмів	151	13	12 000
8.	Уведена в експлуатацію будівля цеху згідно з актом	103	151	123 000

2.4 Облік вибуття основних засобів

Вибуття основних засобів відбувається в результаті [26]:

- ліквідації;
- безоплатної передачі;
- внеску до статутного капіталу інших підприємств;
- невідповідності критеріям визнання активом.

Основні шляхи вибуття основних засобів з підприємства показані на Рис. 2.2:

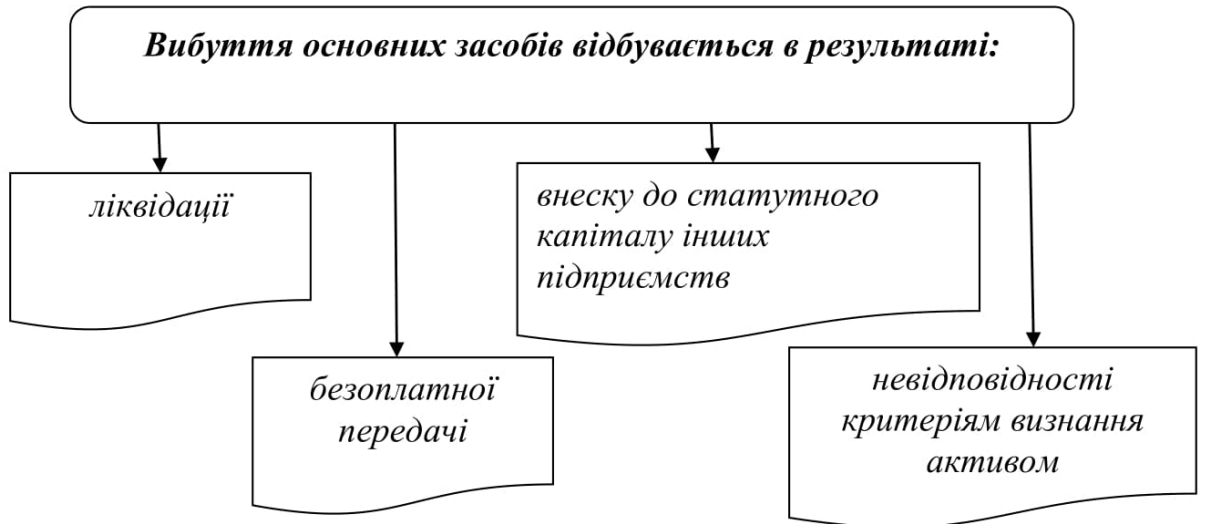

Рис. 2.2. Шляхи вибуття основних засобів з підприємства

При вибутті основних засобів комісія, створена за наказом керівника ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ», складає Акт на списання основних засобів, в якому вказуються такі дані: первісна вартість об'єкта, що вибуває, сума нарахованого зносу за час експлуатації, залишкова вартість, причина вибуття, витрати, пов'язані з вибуттям об'єкта, а також сума отриманого доходу. На підставі акта здійснюються відповідні записи в аналітичному і синтетичному обліку основних засобів.

Фінансовий результат від вибуття об'єктів основних засобів визначається вирахуванням з доходу від вибуття основних засобів їхньої залишкової вартості, непрямих податків і витрат, пов'язаних із вибуттям основних засобів.

На рис. 2.3 —2.6 відображена кореспонденція рахунків з обліку вибуття основних засобів ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ» [27]:

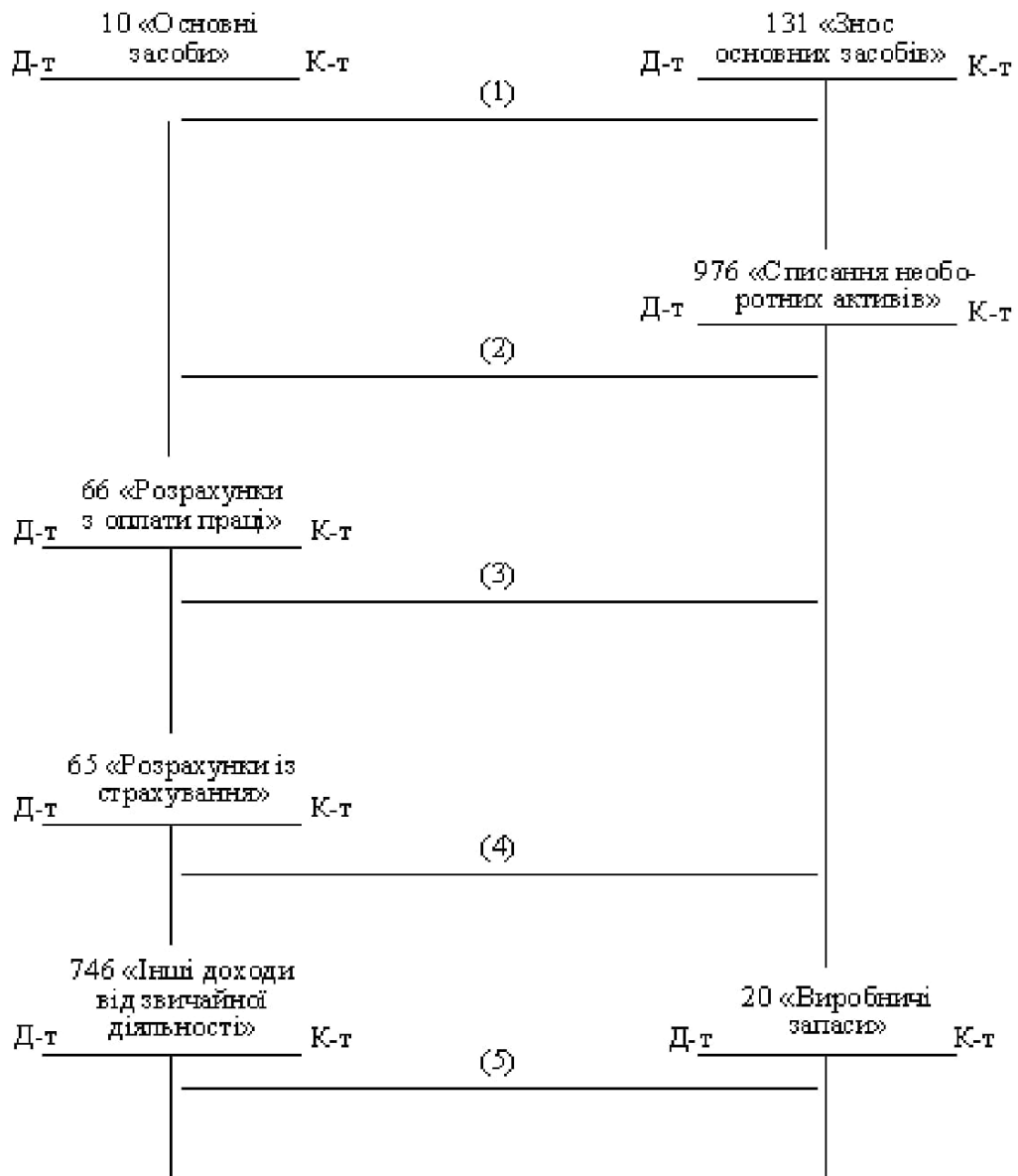

Рис. 2.3 Облік ліквідації основних засобів

Пояснення:

1. Списано суму зносу, нараховану за час експлуатації з ліквідованого об'єкта.
2. Списана залишкова вартість ліквідованого об'єкта.
3. Нарахована заробітна плата робітникам за демонтаж ліквідованого об'єкта.
4. Нараховані відрахування на соціальні заходи.

5. Оприбутковані матеріальні цінності, отримані від ліквідації об'єкта.

На рис. 2.4 відображена кореспонденція рахунків з обліку безоплатної передачі основних засобів:

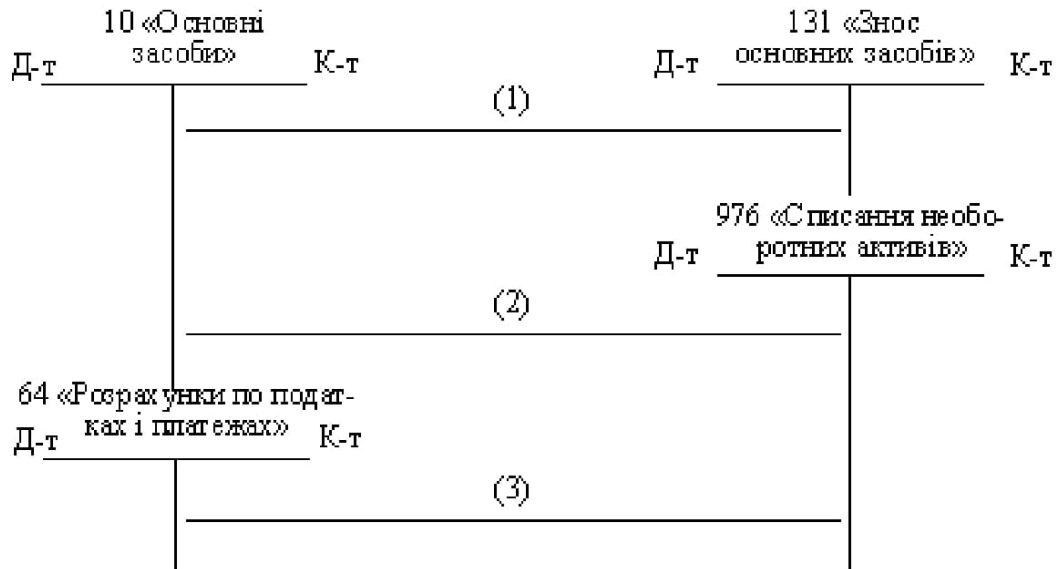

Рис.2.4 Облік безоплатної передачі основних засобів

Пояснення [28]:

1. Списано знос, нарахований за час експлуатації переданого об'єкта.
2. Списана залишкова вартість списаного об'єкта.
3. Нарахована сума податкового зобов'язання по ПДВ на залишкову вартість переданого об'єкта.

На рис. 2.5 відображена кореспонденція рахунків з обліку передачі основних засобів як внеску до статутного капіталу іншого підприємства:

Пояснення [29]:

1. Списано знос, нарахований за час експлуатації переданого об'єкта.
2. Списана залишкова вартість переданого об'єкта.
3. Відображена різниця між залишковою вартістю переданого об'єкта і справедливою вартістю інвестицій.

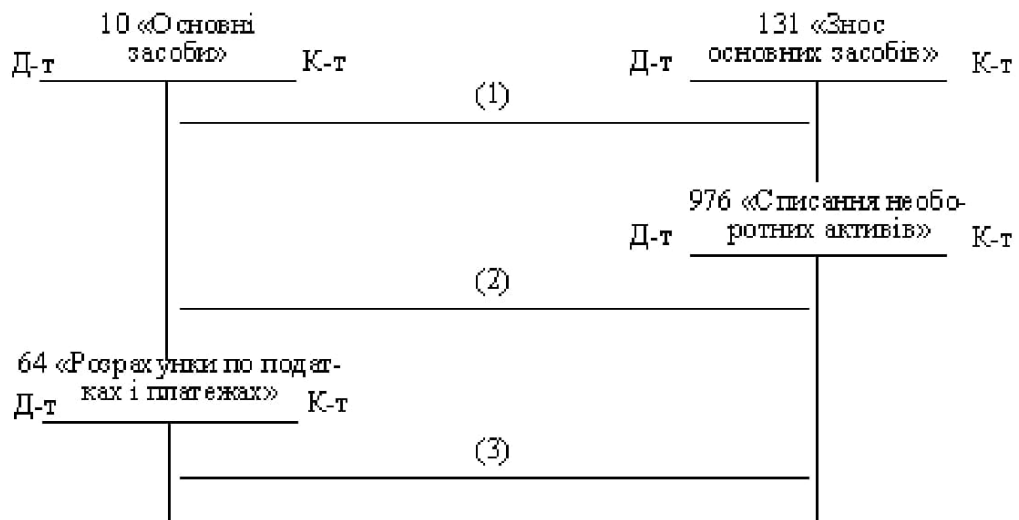

Рис. 2.5 Облік передачі основних засобів як внеску до статутного капіталу іншого підприємства

На рис. 2.6 відображена кореспонденція рахунків з обліку списання нестачі або псування основних засобів

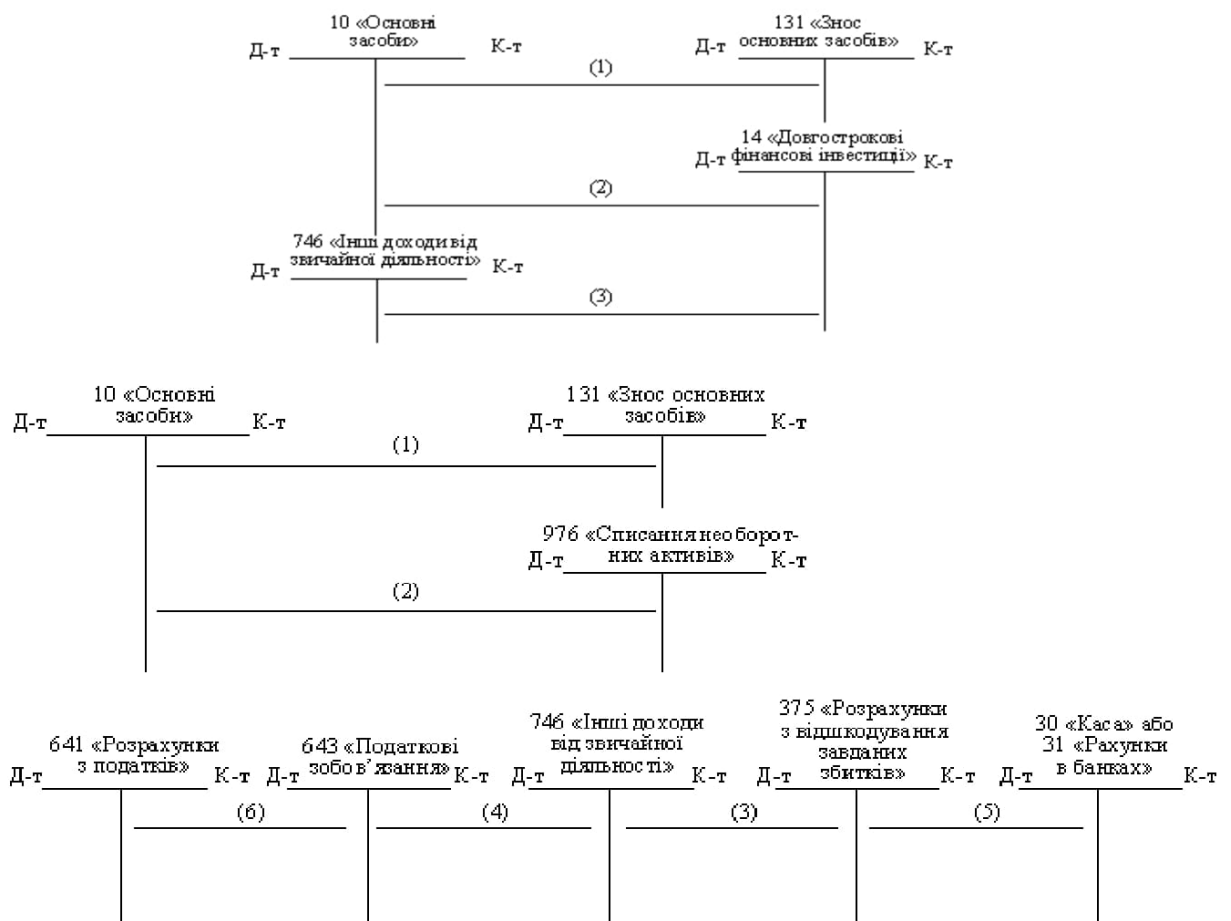

Рис. 2.6 Облік списання нестачі або псування основних засобів

Пояснення:

1. Списано знос, нарахований за час експлуатації об'єкта.
2. Списана залишкова вартість об'єкта.
3. Відображена сума, що підлягає відшкодуванню винними.
4. Відображена сума зобов'язань за ПДВ.
5. Одержана сума відшкодування втрати.
6. Підлягає перерахуванню до бюджету різниця між сумою відшкодування та балансовою вартістю списаних основних засобів [30].

Висновки до розділу 2

Дослідження обліку основних засобів на підприємстві дозволило зробити наступні висновки:

1. Шляхами надходження основних засобів на підприємство ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ» є:

- придбання як нових, так і таких, що були в експлуатації, основних засобів за грошові кошти;
- самостійне виготовлення основних засобів;
- переведення до основних засобів з оборотних активів, товарів, готової продукції;
- отримання основних засобів безплатно від юридичної або фізичної особи;
- отримання основних засобів у результаті обміну на подібні або неподібні активи.

2. Для відображення основних засобів у бухгалтерському обліку Планом рахунків передбачено два рахунки:

- 10 «Основні засоби»;
- 11 «Інші необоротні матеріальні активи».

Споруджуючи або виготовляючи об'єкти основних засобів, підприємства здійснюють капітальні інвестиції. Згідно з Планом рахунків та Інструкцією № 291 усі затрати, пов'язані з придбанням або створенням необоротних матеріальних активів, накопичуються на субрахунках рахунка 15 «Капітальні інвестиції»:

- 151 «Капітальне будівництво»;
- 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів»;
- 153 «Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів».

3. Готовий до експлуатації об'єкт зараховується на баланс підприємства за вартістю, визначеною в кредиті рахунка 15, яка і буде для цього об'єкта первісною

Первісна вартість основних засобів, створених власними силами, складається із суми витрат, безпосередньо пов'язаних з їх виготовленням. Ці витрати накопичуються в дебеті рахунка 15 «Капітальне будівництво».

По кредиту рахунка 15 відображається списання затрат у зв'язку з прийняттям об'єкта в експлуатацію. Підставою для списання цих витрат є Акт приймання-передачі, складений комісією, створеною за розпорядженням керівника підприємства.

Якщо первісна вартість виготовлених власними силами об'єктів перевищує їх справедливу вартість, то підприємство переоцінює ці об'єкти до їх справедливої вартості.

4. Підприємство, коли безоплатно отримує актив, відображає його справедливу вартість по дебету рахунка 10 і кредиту субрахунку 424 «Безоплатно отримані необоротні активи». Дохід визнається у міру нарахування амортизації і відображається по кредиту субрахунку 745 «Дохід від безоплатно отриманих активів» у кореспонденції з дебетом субрахунку 424. Ця ж сума обліковується по кредиту рахунка 13 «Знос (амортизація) необоротних активів» і дебету рахунків витрат підприємства залежно від місця використання цих об'єктів.

5. Вибуття основних засобів відбувається в результаті:

- ліквідації;
- безоплатної передачі;
- внеску до статутного капіталу інших підприємств;
- невідповідності критеріям визнання активом.

Фінансовий результат від вибуття об'єктів основних засобів визначається вирахуванням з доходу від вибуття основних засобів їхньої залишкової вартості, непрямих податків і витрат, пов'язаних із вибуттям основних засобів.

РОЗДІЛ 3

АУДИТ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1 Джерела та мета аудиту основних засобів

До основних засобів відносяться матеріальні активи, якими підприємство володіє з метою використання їх в процесі виробництва або постачання товарів, послуг, надання в оренду іншим особам, або для здійснення адміністративних функцій, строк корисного використання більше одного року.

У процесі експлуатації вони переносять свою вартість на собівартість продукції частинами (нарахуванням амортизації).

Основні засоби підприємств і організацій незалежно від форм власності відображаються у бухгалтерському обліку і звітності за фактичними витратами на їх придбання, перевезення, встановлення, державну реєстрацію, які становлять їх первісну вартість.

До складу основних засобів відносяться: земельні угіддя, будівлі, споруди, машини і обладнання, транспортні засоби, інструменти, виробничий і господарський інвентар, робочий та продуктивний скот, багатолітні насадження та інші основні засоби.

До основних засобів відносять також капітальні вкладення для поліпшення земель.

Основним завданням і метою аудиту основних засобів є [23]:

1) встановлення правильності документального оформлення і своєчасного відображення в обліку операцій з основними засобами, їх надходження, внутрішнє переміщення і вибуття;

2) перевірка правильності розрахунку, своєчасного відображення зносу основних засобів;

3) перевірка доцільності проведення ремонту основних засобів, контроль за витратами на капітальний ремонт, за правильністю їх відображення;

- 4) перевірка правильності відображення в обліку фінансових результатів від вибуття (в т.ч. ліквідації) основних засобів;
- 5) контроль за збереженням основних засобів;
- 6) перевірка правильності проведення індексації основних засобів;
- 7) підтвердження законності і правильності відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій з основними засобами;
- 8) встановлення своєчасності і правильності списання недоамортизованої частини основних засобів на фінансові результати.

На Рис. 3.1 наведені завдання і мета аудиту основних засобів:

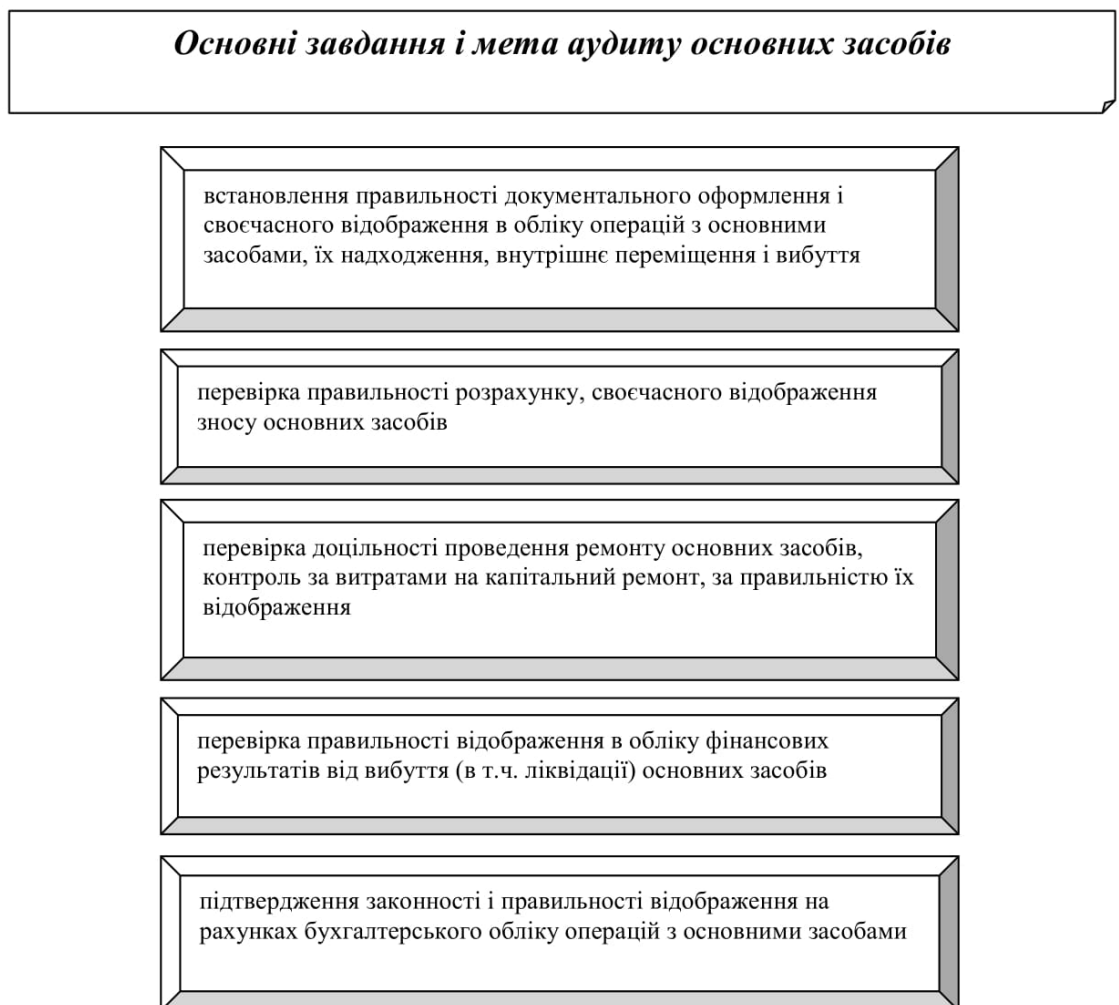

Рис. 3.1. Завдання і мета аудиту основних засобів

Джерелами інформації для аудиту основних засобів є [24]:

– Баланс (форма № 1);

- Звіт про фінансові результати та їх використання (форма № 2);
- Звіт про фінансово-матеріальний стан підприємства (форма № 3);
- Синтетичні регістри обліку основних засобів (головна книга, журнал-ордер № 13);
- Первинні документи з обліку основних засобів: інвентарні картки, акти приймання-передачі, введення в експлуатацію, ліквідації, відомості індексації балансової вартості основних засобів.

При перевірці операцій по обліку основних засобів аудиторам на основі первинних даних і даних аналітичного і синтетичного обліку основних засобів звертається увага на наступні основні питання:

- своєчасність і правильність документального оформлення і відображення в облікових регістрах надходження, переміщення і вибуття основних засобів
- правильність розрахунку амортизаційних сум і віднесення їх на собівартість продукції, а також відображення її на рахунках синтетичного обліку
- своєчасність і правильність списання недоамортизованої частини основних засобів на фінансові результати підприємства
- правильність і своєчасність нарахування орендної плати за основні засоби і віднесення на собівартість продукції
- правильність віднесення до основних засобів тих, що знаходяться на балансі підприємства
- правомірність списання витрат на проведення ремонту основних засобів
- своєчасність і правильність проведення інвентаризації і відображення результатів на рахунках
- достовірність індексації вартості основних засобів і віднесення сум на рахунки бухгалтерського обліку

– правомірність реалізації основних засобів, а також їх оцінка при реалізації як підприємством, так і приватною особою

Щоб реалізувати всі ці задачі необхідно переконатися в правильності організації аналітичного обліку; вияснити чи всі основні засоби закріплені за матеріально відповідальними особами; правильність проведення останньої інвентаризації, які її результати і чи відображені вони в обліку; проконтролювати достовірність облікових даних про наявність і рух основних засобів.

3.2 Нормативне забезпечення аудиту основних засобів

Аудит як форма інтелектуальної діяльності має деякі особливості організації та методики проведення. Міжнародні асоціації бухгалтерів та аудиторів узагальнили досвід організації та методики обліку й аудиту в країнах з різними формами власності та господарювання у вигляді міжнародних норм аудиту (МНА), які у визначеній мірі можуть виконувати функції стандартів з обліку та аудиту.

Стандарти аудиту — це загальні керуючі матеріали для допомоги аудиторам у виконанні їхніх обов'язків з аудиту. В них наведено професійні вимоги до якості (компетентність, незалежність, об'єктивність) аудитора та аудиторських висновків і доказів. Метою складання стандартів аудиту є встановлення загальних правил аудиторської діяльності з організації та методики проведення. В практиці аудиторської діяльності в Україні необхідно користуватися міжнародними та національними стандартами, нормативними документами з організації та методології бухгалтерського обліку та фінансово-господарського контролю, що використовуються у вітчизняній практиці.

До основних принципів норм аудиту належать:

– цілісність, об'єктивність та незалежність, конфіденційність, знання та компетентність;

- правила використання результатів роботи інших аудиторів;
- документальне оформлення, планування, отримання доказів аудитором;
- перевірка систем внутрішнього контролю та обліку;
- аналіз висновків аудитора та складання ним звіту.

Аудиторська палата України з метою регламентування правил та порядку проведення аудиту і виконання аудиторських послуг розробляє національні стандарти аудиту. Вони базуються на законодавстві України про аудиторську діяльність та міжнародних нормах аудиту, а також професійній термінології, прийнятій у світовій практиці [25].

Правові та організаційні основи аудиторської діяльності в Україні регламентуються законодавством, а також нормативними актами про сертифікацію спеціалістів з аудиту та ліцензування їхньої діяльності.

Проводячи аудит основних засобів необхідно користуватися наступними основними нормативними документами, діючими в Україні, і які повинні застосовувати на всіх підприємствах при організації бухгалтерського обліку:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік и фінансову звітність» № 996-XIV від 16.07.99 [26] — визначаються загальні принципи ведення бухгалтерського обліку.

2. План рахунків бухгалтерського обліку підприємств, організацій і закладів, затверджений наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.99 [21].

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджений наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013 [15].

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджений наказом Міністерства фінансів України № 92 від 27.02.2000 [16].

5. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, матеріальних цінностей, грошових коштів і документів, розрахунків, затверджена наказом Міністерства фінансів України № 69 овід 11.08.94 р [28].

6. Положення про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку, затверджене наказом міністерства фінансів України № 88 від 24.05.95 [29].

7. Наказ міністерства статистики України «Про затвердження типових форм первинного обліку» № 352 от 29.12.95 [30].

8. Інструкція «Про порядок визначення розмірів збитків від крадіжок, недостачі, знищення (пошкодження) матеріальних цінностей», затверджена постановою Кабінету Міністрів України № 116 від 22.01.96 [31].

Правові і організаційні основи аудиторської діяльності в Україні регламентуються законодавством, а також нормативними актами про сертифікацію фахівців з аудиту і ліцензування їхньої діяльності. Норми аудиту передбачають основні принципи виконання аудиторських робіт, але не є методиками чи інструкціями до застосування методичних прийомів та притаманних їм процедур аудиту.

Застосування міжнародних і національних норм аудиту (стандартів) сприяє поліпшенню якості контролю та активізації діяльності суб'єктів підприємства та достовірності відображення її в бухгалтерському обліку і звітності.

3.3 Аудит облікової політики підприємства ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ» стосовно основних засобів

Найперше, що підлягає перевірці при аудиті основних засобів на ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ» — це облікова політика підприємства. Тому що, перед тим як перевіряти як здійснюється облік треба перевірити як цей облік на підприємстві організований. В обліковій політиці у

відповідності з П(С)БУ № 7 «Основні засоби» [16] повинно бути вказано методи оцінки основних засобів, їх класифікація на підприємстві, методи амортизації, ознаки включення об'єктів до складу основних засобів та інше.

Аудитор повинен перевірити відповідність облікової політики чинному законодавству та бухгалтерським вимогам у відношенні основних засобів. Аудитор перевіряє, наскільки доцільно застосовувати ту чи іншу форму організації бухгалтерського обліку, чи відповідає вона конкретним умовам роботи підприємства. Перевірці підлягає також стан синтетичного обліку і його зв'язки з даними аналітичного обліку.

Бухгалтерський облік основних засобів організується у відповідності з типовими класифікаціями основних засобів. Ці типові класифікації призначені для встановлення єдиного їх групування в обліку. У відповідності до існуючої системи обліку в Україні діє наступний порядок класифікації:

- 1) за галузевою ознакою;
- 2) за характером участі в процесі виробництва — виробничі і невиробничі;
- 3) за видами — земельні ділянки, будівлі і споруди, транспортні засоби, машини і обладнання, продуктивний і робочий скот, багаторічні насадження та ін.
- 4) по належності — власні та орендовані;
- 5) за ознакою використання — ті, що знаходяться в експлуатації, на реконструкції, в запасі, на консервації;

Основні засоби в бухгалтерському обліку обліковуються по первісній вартості, яка визначається на основі таких фактичних витрат:

- сум, сплачених у відповідності з договором;
- сум, сплачених організаціям за здійснення робіт по договорам, за інформаційні та консультативні послуги;

- сплатення податків, мита, реєстраційних зборів, державного мита та інших платежів, пов'язаних з придбанням основних засобів;
- витрат на страхування ризиків, пов'язаних з доставкою;
- витрат на установку, монтаж, налагодження основних засобів.

Історично для обліку основних засобів завжди використовувались три види оцінки:

- 1) первісна вартість — використовується в обліку на протязі всього строку служби об'єкта на даному підприємстві;
- 2) переоцінена вартість — переоцінена первісна вартість;
- 3) залишкова вартість — первісна вартість за мінусом зносу;

Безкоштовно отриманні основні засоби оцінюються за справедливою вартістю на дату отримання.

Первісна вартість основних засобів отриманих в обмін на придбаний об'єкт, прирівнюється до залишкової вартості переданого об'єкта основних засобів.

Справедлива вартість — це сума, по якій можуть бути здійснені обмін активу або оплата обов'язків в результаті операцій між зацікавленими та незалежними сторонами.

Різниця між справедливою і залишковою вартістю переданого об'єкта включається до складу витрат звітного періоду.

Первісна вартість основних засобів збільшується на суму витрат, пов'язаних з покращенням об'єкта (модернізація, реконструкція, та ін.), які приводять до збільшення майбутніх економічних вигод.

Аналітичний облік ведеться по кожному інвентарному об'єкту. Окремим інвентарним об'єктом є завершений механізм з усіма приладами і пристроями, який призначений для виконання визначених самостійних функцій.

В обліковій політиці повинен бути вказаний конкретний метод амортизації для конкретного виду основних засобів. Ним може бути один з методів:

- прямолінійний;
- зменшення залишкової вартості;
- прискорене зменшення залишкової вартості;
- кумулятивний;
- виробничий;
- податковий.

Висновки до розділу 3

Дослідження аудиту основних засобів на підприємстві дозволило зробити наступні висновки:

1. Аудит як форма інтелектуальної діяльності має деякі особливості організації та методики проведення. Міжнародні асоціації бухгалтерів та аудиторів узагальнили досвід організації та методики обліку й аудиту в країнах з різними формами власності та господарювання у вигляді міжнародних норм аудиту (МНА), які у визначеній мірі можуть виконувати функції стандартів з обліку та аудиту. У відповідності з вимогами аудитор повинен мати достатню уяву про структуру внутрішнього контролю клієнта перед складанням плану аудиторської перевірки. Достатня уява про структуру контролю дозволяє аудитору визначити типи можливих відхилень, степені ризику і розробити методику проведення перевірки для їх виявлення.

2. Аудиторська перевірка повинна відповідати деяким вимогам і складатися з визначених етапів. Умовно можна виділити три етапи: планування, збір аудиторських доказів, завершення аудиту. Основним завданням і метою аудиту основних засобів є:

- встановлення правильності документального оформлення і своєчасного відображення в обліку операцій з основними засобами, їх надходження, внутрішнє переміщення і вибуття;

- перевірка правильності розрахунку, своєчасного відображення зносу основних засобів;

- перевірка правильності відображення в обліку фінансових результатів від вибуття (в т.ч. ліквідації) основних засобів;

- контроль за збереженням основних засобів;

3. Проведений фактичний аналіз показав, що зменшення фондівіддачі в 2020 році по відношенню до 2019 на суму 5,42 грн. відбулося за рахунок наступних показників: зміни середньої тривалості однієї зміни та зміни середньої вартості одиниці обладнання, а збільшення на суму 4,41 грн. за рахунок таких показників: збільшення робочих днів; збільшення коефіцієнту

змінної роботи обладнання; збільшення питомої ваги активної частини основних виробничих засобів; збільшення питомої ваги діючого обладнання; зміни середнього випуску продукції за одну машино-годину.

2. Згідно п. 29 ПСБО 7 нарахування амортизації розпочинається з місяця, наступного за місяцем, у якому об'єкт основних засобів став придатним для використання. Виникає неоднозначність трактування початку нарахування амортизації, якщо об'єкт не потребує монтажу. Тому підприємству пропонується встановити необхідність нарахування після місяця, в якому об'єкт основних засобів було введено в експлуатацію, що документально підтверджено.

3. Згідно із Планом рахунків та Інструкцією 291 для обліку основних засобів, які не використовуються в виробничих цілях та повинні бути реалізовані протягом року передбачено субрахунок 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу». Але цей рахунок знаходиться у складі рахунку 28 «Товари», який використовується для обліку оборотних активів, а основні засоби обліковувати як запаси – є не обгрунованим. Тому, підприємству пропонується для зазначених активів використовувати субрахунок 109 «Інші основні засоби».

4. Переоцінку основних засобів проводити лише в тому разі, якщо їх справедливу вартість можна достовірно визначити.

5. При операціях обміну оцінювати об'єкт основних засобів за справедливою вартістю, а не виходити з їх поділу на подібні чи неподібні об'єкти.

6. Від оснащеності підприємства основними засобами й ефективного їх використання, передусім від ефективного використання основних виробничих засобів, вирішальною мірою залежить обсяг виробництва товарів і послуг та пов'язані з ним кінцеві результати діяльності підприємства. Фондовіддача являє собою один з основних факторів, які визначають обсяг продукції підприємства, тому необхідно детально проаналізувати, які фактори в свою чергу впливають на неї, тому, за допомогою факторного аналізу було визначено вплив факторів на зміну фондівддачі способом ланцюгових підстановок. Запропонована методика факторного аналізу показників фондівддачі у динаміці може слугувати засобом обгрунтування

управлінських рішень у сфері управління ресурсами, вкладеними в основні виробничі засоби підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Чернявський О.П., Хомутенко В.П., Немченко В.В. Організація і методика податкових перевірок.- К.: Центр навчальної літератури, 2004.- 288с.
2. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / В. Г. Швець ; 3-є вид. переробл. і допов. – К. : Знання, 2008. – 536 с.
3. Усач Б. Ф. Теорія бухгалтерського обліку : навч. посіб. / Б. Ф. Усач, Р. К. Шурпенкова ; М-во освіти і науки України. – К. : Знання, 2004. – 304 с.
4. Білуха М. Т. Теорія бухгалтерського обліку : підруч. для студ. екон. спец. ВНЗ / М. Т. Білуха ; М-во освіти України. – К. : [б. в.], 2000. – 690 с.
5. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підруч. для студ. ВНЗ / Ф.Ф. Бутинець. – 3-є вид., доповн. і переробл. – Житомир : Рута, 2003. – 444 с.650
6. Цивільний кодекс України. Затверджено наказом Верховної Ради України № 435-IV від 16.01.2003 р. [Електронний ресурс]. – <http://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>
7. Господарський кодекс України. Затверджено наказом Верховної Ради України № 436-IV від 16.01.2003 р. [Електронний ресурс]. – <http://zakon.rada.gov.ua/go/436-15>
8. Закон України «Про транспорт». Затверджено наказом Верховної Ради України № 232/94-ВР від 10.11.1994 р. [Електронний ресурс]. – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/232/94-%D0%B2%D1%80>
9. Закон України «Про залізничний транспорт». Затверджено наказом Верховної Ради України № 273/96-ВР від 04.07.1996 р. [Електронний ресурс]. –<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/273/96-%D0%B2%D1%80>.
10. Постанова «Про затвердження Статуту залізниць України». Затверджено Кабінетом Міністрів України № 457 від 06.04.1998 р. [Електронний ресурс]. –<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/457-98-%D0%BF/>

11. Положенням про постійно діючу комісію по організації обліку необоротних активів на ДП «Придніпровська залізниця», яке затверджене наказом начальника Залізниці від 01.11.202 № 650/Н/
12. Васильєв Д. Р. Фінансова звітність підприємства. // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – №1. – С. 17-20.
13. Ковалев В.В. Финансовый анализ: Управление капиталом. Анализ отчетности - М.: Финансы й статистика. 1996.- 429 с.
14. Барнгольц С.Б., Мельник М.В. Методология экономического анализа деятельности хозяйствующего субъекта: Учеб. пособие. М.: Финансы и статистика, 2003. - 240 с.
15. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку. Видані Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку зі змінами станом на 1 січня 2012 року. [Електронний ресурс]. – http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=92410&cat_id=92408
16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». Затверджено наказом Міністерства фінансів України № 246 від 20.10.1999 р., [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>
17. Грабова Н.М. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посібник / За ред. М.В. Кужельного. – 6 вид. – К.: А.С.К., 2001.
18. Погребняк С.В. Фінансовий облік. Підручник. – Тернопіль: Карт-бланш, - 2002. - 628 с.
19. Наказ «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до до фінансової звітності». Затверджено Мінфіном України № 73 від 07.02.2013 р. [Електронний ресурс]. – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
20. Методичні рекомендації № 561. Затверджено наказом Мінфіна України N 561 від 30 вересня 2003 року. . [Електронний ресурс]. – http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=293623.

21. Косміна Р.М. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник. - Київ: Вища школа, 2003.
22. Бирюкова И. К. Практический бухгалтерский учёт в Украине. [Ч. 3] / И. К. Бирюкова, В. П. Николаев. – К. : Экономика и право, 1996. – 96 с.
23. Атамас П. Й. Управлінський облік : навч. посіб. для студ. ВНЗ /П. Й. Атамас ; М-во освіти і науки України. – 2-е вид. – К. : Центр учб. л-ри, 2009.– 440 с.
24. «Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій». Затверджено наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.99 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>
25. Бабаев Ю. А. Теория бухгалтерского учета : учебник / Ю. А. Бабаев. – М. :Аудит : Юнити, 1999. – 392 с.
26. Бухгалтерський облік : збірник правил // Податки та бух. облік. – 2010. –Трав. № 5. – С. 2-94.
27. Бухгалтерський облік в Україні: нормативна та методична база : навч.матеріали для студ. ВНЗ екон. спец. / уклад. В. С. Лень. – К. : Центр навч. л-ри,2004. – 398 с.
28. . Бухгалтерський облік в Україні. Системний підхід // Все про бух. облік. –2009. – Лют. (№ 20). – С. 2-80.
29. Бухгалтерський облік у документах : навч. посіб. / під ред.Л. М. Чернелевського. – К. : Пектораль, 2005. – 396 с.
30. Валуєв Б. Про багатоцільовий бухгалтерський облік / Б. Валуєв //Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – № 5. – С. 3-9.
31. Гладких Т. В. Фінансовий облік : навч. посіб. / Т. В. Гладких ; М-во освіти і науки України. – К. : Центр навч. л-ри, 2007. – 480 с.
32. Голов С. Теорія багатоцільового бухгалтерського обліку / С. Голов //Бухгалтерський облік і аудит. – 2011. – № 4. – С. 3-13.

33. Горицкая Н. Г. Новый бухгалтерский учет / Н. Г. Горицкая. – К. : Техніка, 2000. – 256 с.
34. Друри К. Введение в управленческий и производственный учет : учеб. пособие / К. Друри ; пер. с англ. Н. Д. Эриашвили. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Аудит : Юнити, 1998. – 774 с.
35. Кузьмінський А. М. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / А. М. Кузьмінський, Ю. А. Кузьмінський ; М-во освіти і науки України. – К. : Все про бух. облік, 1999. – 288 с.
36. Кулинич М. Б. Еволюція предмету і методу бухгалтерського обліку / М. Б. Кулинич // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки / Волин. нац. ун-т імені Лесі Українки. – Луцьк, 2008. – № 7. – С. 218-224.
37. Лаговська О. А. Метод бухгалтерського обліку : зміст та структура елементів / О. А. Лаговська // Науковий вісник. Серія: Економіка / Ужгородський національний університет ; [редкол.: В. П. Мікловда та ін.]. – Ужгород, 2011. – Вип. 32. – С. 264-269.
38. Левицька С. Управлінський та внутрішньогосподарський облік: завдання, мета, чинники ефективного впровадження / С. Левицька // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 2. – С. 27-35.
39. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. Затверджене наказом Міністерства фінансів України № 996 від 16.07.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
40. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів. Затвердженої наказом Міністерства фінансів України № 69 від 11.08.94 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://evnuir.univer.lutsk.ua/bitstream/123456789/3801/1/buxhoblik.pdf>
41. Брылев А. Первичные документы : типичные ошибки при заполнении / А. Брылев // Незалежний аудитор. – 2012. – № 6. – С. 66-68.

42. . Булавченко О. Значение инвентаризации и ее проведение / О.Булавченко // Секретарь-референт : [укр. вид.]. – 2008. – № 12. – С. 16-19.
43. Измайлова, К.В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. [для студ.] / К.В. Измайлова; Межрегіон. акад. упр. персоналом.-К., 2000.-147 с.
44. Количественные методы финансового анализа: Пер. с англ. / Под ред. С.Дж. Брауна, М.П. Крицмена.-М.: ИНФРА-М, 1996.-336 с.
45. Ришар, Ж. Аудит и анализ хозяйственной деятельности предприятия: Пер. с фр. / Под ред. Л.П. Белых.-М.: Аудит, 1997.-376 с.
46. Шеремет, А.Д., Сайфулин, Р.С. Методика финансового анализа.- М.: Инфра-М, 1996.-176 с.
47. Хелферт, Э. Техника финансового анализа: Пер. с англ. / Под ред. Л.П. Белых.-М.: Аудит, 1996.-663 с.

Відгук

на дипломну роботу бакалавра групи 071-18зск-1 Толкачовой Наталії
Анатоліївни на тему: «Облік і аудит основних засобів (на прикладі ПрАТ
«ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ»)»

Тема дипломної роботи затверджена наказом ректора НТУ«ДП».

Мета дипломної роботи – удосконалення обліку і аудиту основних засобів, надання повної та неупередженої інформації про облік і аудит основних засобів..

Актуальність теми обумовлена тим, що від правильного визначення фінансового результату господарської діяльності підприємства залежить ухвалення господарських рішень які впливають на фінансовий стан підприємства та дозволяють більш ефективно використовувати наявні ресурси підприємств незалежно від виду діяльності та форм власності.

Тема дипломної роботи безпосередньо пов'язана з об'єктом дослідження спеціаліста фаху – обліком і аудитом діяльності підприємства.

Задачі дипломної роботи (розробка заходів щодо удосконалення управління контрольно-обліковими процесами підприємства) віднесені в освітньо-кваліфікаційній характеристиці фахівця до складу евристичних, вирішення яких ґрунтується на знаково-розумових вміннях фахівця.

Практичне значення дипломної роботи полягає у розробці студентом для базового підприємства заходів щодо покращення фінансово-економічних показників його діяльності. Запропоновані заходи реальні і можуть бути впроваджені у діяльності ПрАТ «ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ».

Реальність дипломної роботи підтверджена відгуком керівника дипломної роботи від установи, у якому зазначена можливість впровадження запропонованих заходів у роботі установи.

Пояснювальна записка має незначні відхилення від вимог стандартів ЄСКД.

Дипломна робота виконана самостійно з дотриманням термінів, вказаних у календарному плані.

Дипломна робота в цілому заслуговує оцінки «_____», а студентка Толкачова Наталія Анатоліївна – на присвоєння кваліфікації

Керівник дипломної роботи
д.е.н., проф. каф.
обліку і аудиту

О.В.Усатенко